

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 33268

Nom: Corrents actuals de la filosofia I

Cicle: Grau

Crèdits ECTS: 6

Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1004 - Grau Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació		Primer quadrimestre
1012 - Grau en Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1004 - Grau Filosofia	Història de la filosofia i corrents actuals de la filosofia	OBLIGATÒRIA
1012 - Grau en Filosofia	Història de la filosofia i corrents actuals de la filosofia	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

PEREZ RODRIGUEZ BERTA MARIA

TERUEL RUIZ PEDRO

SOLER ALVAREZ FERNANDO

RESUM

En virtut de la identitat del seu àmbit històric i temàtic, programem conjuntament l'assignatura Corrents actuals de la filosofia I i Corrents actuals de la filosofia II. El contingut de les dues s'estructura en diversos blocs temàtics que recullen de forma seqüenciada etapes fonamentals, problemàtiques substantives i debats de la història de la filosofia contemporània, especialment del segle XX.

No obstant això, un bloc introductor se centrarà en les principals corrents del s. XIX: des de l'origen de la filosofia contemporània, clàssicament ubicat en l'obra de Georg Wilhelm Friedrich Hegel, es desenvolupen alguns dels principals paradigmes d'aquest segle a través d'una selecció dels seus textos i autors més significatius. Així, el primer semestre pren com a punt de partida la gran síntesi de l'idealisme alemany i de la història filosòfica en el seu conjunt, que ve representada pel sistema hegel·lià.

Després d'aquesta culminació, s'estudiaran les noves maneres de pensar filosòfic que posen en acció les respectives obres de L. Feuerbach, K. Marx, A. Schopenhauer, S. Kierkegaard i F. Nietzsche.

El blocs segon i tercer d'aquest semestre se centraran en la fenomenologia. La crisi del pensament i de la cultura europea del segle XX es va plasmar en una sèrie d'alternatives filosòfiques que van posar en relleu alguns dels problemes que s'arrossegaven des del s. XIX: el problema del subjecte, del si mateix, la crisi de la filosofia com a sistema, el problema del significat i del llenguatge, entre d'altres. La discussió al voltant del naturalisme i l'historicisme evidencia la necessitat d'una alternativa a tots dos que posara en relleu l'autonomia de la filosofia respecte de les ciències, d'una banda i, d'una altra, la recerca del sentit més enllà del coneixement científic. Les diverses alternatives van donar lloc a la fenomenologia com una crítica de la metafísica i com a genuïna forma de saber filosòfic.

El començament del segle XX representa, des de la fenomenologia, l'obertura de dues alternatives: la transcendental d'Edmund Husserl, i l'hermenèutica de Martin Heidegger. Una manté una filosofia de la consciència com a dadora de sentit, entroncant amb la tradició del racionalisme cartesià i la filosofia kantiana: la fenomenologia es constitueix a partir d'ací com a ciència estricta.

L'altre vessant parteix de l'existència com "a ser en el món", i inaugura una manera de filosofar en què el sentit rau en l'estructura de l'ésser-en-el-món com a facticitat. S'enceta ací la reflexió al voltant de l'hermenèutica de la facticitat, tal i com es va configurant en el camí cap a l'obra cabdal de Martin Heidegger.

Els detalls sobre la tria concreta d'autors i l'itinerari teòric que es desplegarà cada any acadèmic seran comunicats mitjançant el programa docent lliurat en encetar-se el curs en cada grup (A i B).

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Pel que fa als coneixements i habilitats, el nivell bàsic desitjable per als estudiants que cursin l'assignatura és el proporcionat tant per les matèries de l'àrea de Filosofia cursades durant el Batxillerat (Filosofia I / Filosofia i Ciutadania, i Filosofia II / Història de la Filosofia), com les d'Introducció a la Filosofia, la Història de la Filosofia antiga i i II, la Història de la Filosofia Medieval del Grau de Filosofia i la Història de la Filosofia Moderna (i i II) del Grau de Filosofia.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D'APRENTATGE

-

Adquirir habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un grau d'autonomia creixent.

Adquirir la capacitat per plantejar i resoldre problemes, així com de prendre decisions, en un temps limitat.

Adquirir un coneixement bàsic dels problemes, els textos i els mètodes propis que ha desenvolupat la filosofia al llarg de la història, reconeixent-hi els possibles biaixos androcèntrics.

Apreciar l'autonomia i la independència de judici.

Capacitat de comunicació en una llengua estrangera.

Conèixer les idees i els arguments dels principals filòsofs i pensadors, extrets dels seus textos, així com la investigació de les seues diverses tradicions i escoles, identificant-hi els possibles biaixos androcèntrics.

Estimar positivament el pensament original i creatiu.

Expressar amb precisió els resultats de l'anàlisi de problemes controvertits i complexos.

Identificar i avaluar amb claredat i rigor els arguments presentats en textos o exposats oralment.

Identificar les qüestions de fons que subjauen a qualsevol tipus de debat.

Manejar amb soltesa i eficàcia les diverses fonts d'informació: bibliogràfiques, electròniques i altres.

Manejar-se amb soltesa en l'estudi filosòfic d'àrees particulars de la investigació i de la praxi humana, com ara la ment, el coneixement, el llenguatge, la tecnologia, la ciència, la societat, la cultura, l'ètica, la política, el dret, la religió, la literatura, les arts i l'estètica, evitant els caires androcèntrics.

Reconèixer i respectar allò que és diferent i plural.

Reconèixer la fal·libilitat humana.

Relacionar problemes, idees, escoles i tradicions.

Saber aplicar els coneixements adquirits per aclarir o resoldre determinats problemes aliens al propi àmbit de coneixement.

Ser capaç d'assumir compromisos socials i ètics.

Ser capaç d'obtenir informació a partir de diferents fonts primàries i secundàries.

Ser capaç d'organitzar i planificar els temps de treball.

Ser capaç de millora i perfeccionament professional.

Tenir capacitat de transmetre a altres (experts o no) informació, idees, problemes i solucions.

Tenir capacitat per analitzar, sintetitzar i interpretar dades rellevants d'índole cultural, social, política, ètica o científica, i d'emetre'n judicis reflexius des d'una perspectiva no androcèntrica.

Treballar amb un grau creixent d'automotivació i autoexigència.

Utilitzar i analitzar amb rigor terminologia filosòfica especialitzada.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. LA CRISI DE LA FILOSOFIA MODERNA EN EL SEGLE XIX

A. La crisi del subjecte modern en l'idealisme alemany i el naixement de la filosofia contemporània:

1. La reacció de l'idealisme post-kantià al viratge transcendent: la cerca del principi del principi i el dilema subjecte-substància o criticisme-dogmatisme.

2. La via hegeliana:

a) La Fenomenologia de l'esperit: allò absolut com a inversió dialèctica de la consciència o el subjecte absolut com a acomiadament del subjecte modern.

b) La Ciència de la lògica: allò absolut com a moviment dialèctic del concepte o negativitat auto-relacionada abans de la identitat del subjecte.

B. La crisi d'identitat del discurs filosòfic:

1. Kierkegaard o el qüestionament de la raó (moderna) com a sub-jectum des de la singularitat de l'individu. La fragmentació del discurs filosòfic com a sistema.

2. Feuerbach i Marx o el qüestionament de la raó (moderna) com a sub-jectum des de la matèria de l'acció social i històrica. La re-determinació de la filosofia com a teoria de la praxi política i crítica de la ideologia.

3. Schopenhauer i Nietzsche o el qüestionament de la raó (moderna) com a sub-jectum des de la vida, l'art i la voluntat de poder. L'enderrocament de la frontera entre el llenguatge de la filosofia i el llenguatge de l'art.

2. ELS ESFORÇOS PER A REFUNDAR LA RAÓ MODERNA A TRENC DALBA DEL SEGLE XX

Introducció: L'horitzó nihilista en el canvi de segle

A. La filosofia analítica:

1. La repressió del subjecte en el llenguatge del neopositivisme.

2. Del segon Wittgenstein a Quine: la tornada del subjecte en la intersubjectivitat lingüística i el viratge pragmatista.

B. La fenomenologia de Husserl:

1. La refundació del subjecte com a consciència intencional:

a) Crítica del psicologisme i de l'historicisme, al servei de l'ideal d'una ciència estricta de les essències.

b) Reducció transcendent i intencionalitat.

c) Konstitution, correlació noètica-noemàtica i creació de sentit.

2. La normativitat de la raó:

a) El fonament d'una forma de vida.

b) La filosofia com a renovació cultural.

c) La recepció de la fenomenologia en el Cercle de Gotinga.

A. El camí d'Ésser i temps: de la consciència fenomenològica a la pregunta de l'ésser-hi

3. HEIDEGGER, MÉS ENLLÀ DE LA RAÓ I DEL SUBJECTE

A. El camí d'Ésser i temps: de la consciència fenomenològica a la pregunta de l'Ésser-hi 1. De la teoria del coneixement a l'ontologia i de la veritat per correspondència a l'alétheia.
2. De la consciència a la facticitat i de la història al temps.
3. El trànsit al punt de vista hermenèutic.

B. El camí després de la Kehre: el no-res de l'Ésser i desfonament del subjectum
1. L'Ésser com a temps: finitud i tragèdia.
2. Lambigüitat de la (destrucció de la) metafísica occidental.
3. El preguntar filosòfic i la paraula poètica.

Tot depenent de l'any acadèmic i segons el disseny realitzat per la persona responsable de la docència, les seccions temàtiques podran ser distribuïdes entre el primer i el segon semestre, responent així a la unitat orgànica que caracteritza el plantejament curricular de Corrents actuals de la Filosofia.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	5,00
Teoria	30,00
Seminari	15,00
Total hores	50,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	10,00
Estudi i treball autònom	40,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	50,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	100,00

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia de l'assignatura inclou classes presencials teòriques, trobades pràctiques i tutories individuals, tot això en diversos formats segons les necessitats i l'oportunitat (format presencial, virtual síncron, virtual asíncron). Els detalls sobre la metodologia que es fa servir cada any acadèmic són comunicats mitjançant el programa docent lliurat en començar el curs a cada grup (A i B). En el cas que s'òbriga un escenari imprevist arran de l'evolució dels esdeveniments en el marc de la pandèmia global per COVID-19, o altres de semblants, se seguirà les instruccions genèriques facilitades per la Universitat de València en ordre a prosseguir l'activitat en format virtual síncron i asíncron.

AVALUACIÓ

La nota final de l'assignatura reflecteix la qualificació d'una prova escrita corresponent a la parte de Teoria més la qualificació de la prova(s) oral i/o escrita corresponent a la parte de Pràctiques. La qualificació de la prova de la Teoria suposa el 75% de la nota final (fins a 7,5 punts sobre 10). La qualificació de la parte pràctica representa el 25% de la nota final (fins a 2,5 punts sobre 10). Per a poder sumar els punts obtinguts en aquesta part, els alumnes han d'obtenir almenys un 3 (sobre 7.5) en la prova de Teoria.

El sistema d'avaluació recull les instruccions normatives establertes pel Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València. Ulteriors detalls metodològics sobre el sistema d'avaluació que es faça servir l'any acadèmic corresponent es faciliten, en començar el curs, mitjançant el programa docent lliurat a cada grup (A i B).

La realització fraudulenta de proves d'avaluació i el plagi en treballs d'avaluació seran considerats conforme al Reglament d'avaluació i qualificació de la UV (ACGUV 108/2017) i al Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentas (ACGUV 123/2020).

L'ús de tecnologies (inclosa IA), que no siga prèvia i expressament autoritzat pel professorat, per a confeccionar materials d'avaluació, permetrà que aquests no siguen considerats com d'autoria pròpia i seran tractats segons la reglamentació vigent i el Codi de Convivència i Bones Pràctiques de la UV (ACGUV 300/2023, DOGV, núm. 9747/18.12.2023).

BIBLIOGRAFIA

- Belaval, Y. (ed.): *Historia de la Filosofía*. Siglo XXI, Madrid, 1979. Vol. 8: "La filosofía en el siglo XIX".
- Bloch, Ernst: *Sujeto-Objeto. El pensamiento de Hegel*. FCE, Madrid, 1982.
- Châtelet, F. (ed.): *Historia de la filosofía*. Espasa, Madrid, 1976. Vol. III.
- Collins, James: *El pensamiento de Kierkegaard*, F.C.E., México, 1970.
- Deleuze, Gilles: *Nietzsche y la filosofía*, Anagrama, Barcelona 1993.
- Fernandez Buey, Francisco: *MARX (sin ismos)*, El viejo Topo, Barcelona 1998.
- Feuerbach, L.: *Cartas y polémicas filosóficas*, Medellín: Ennegativo ediciones, 2021.
- Fink, Eugen: *La filosofía de Nietzsche*, Alianza Universidad, Madrid 1976.
- Garrido, M./ Valdés, L./ Arenas, L.: *El legado filosófico y científico del siglo XX*. Cátedra, Madrid, 2005.
- Gramsci, A.: *Cuadernos de la cárcel*, (3 vol.) Madrid: Akal, 2023.
- Gramsci, A.: *La ciudad futura y otros escritos*, Buenos Aires: Dialektik Editora, 2008.
- Gramsci, A.: *La ciudad futura y otros escritos*, Buenos Aires: Dialektik Editora, 2008.
- Hegel, G. W. F.: *Phänomenologie des Geistes* (1807). Traducció castellana de Wenceslao Roces: *Fenomenología del espíritu*, FCE, Mèxic, 1966; de Manuel Jiménez Redondo: *Fenomenología del espíritu*, Pre-Textos, València, 2006; de Antonio Gómez Ramos: *Fenomenología del espíritu*, Abada, Madrid, 2010. Traducció catalana de Joan Leita: *Fenomenologia de l'esperit*, Laia, Barcelona, 1985.
- Hegel, G. W. F.: *Wissenschaft der Logik* (1812; 1816, 1831). Traducció castellana de Félix Duque: *Ciencia de la lógica*, Abada, Madrid, 2010 [primer volum]; Abada, Madrid, 2015 [segon volum].

- Holmes Hartshorne, M.: *Kierkegaard: el divino burlador*. Cátedra, Madrid, 1992.
- Husserl, E.: *Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie* (1913). Traducció castellana de José Gaos: *Ideas relativas a una fenomenología pura y una filosofía fenomenológica*, FCE, Mèxic / Buenos Aires, 1949 [primer volum]; de Antonio Ziri3n Quijano, UNAM, Mèxic, 2005 [segon volum].
- Husserl, E.: *Logische Untersuchungen* (1900). Traducció castellana de Manuel Garc3a Morente i Jos3e Gaos: *Investigaciones l3gicas*, Editorial Revista de Occidente, Madrid, 1929.
- Hyppolite, Jean: *G3nesis y estructura de la Fenomenolog3a del Esp3ritu de Hegel*, Pen3nsula, Barcelona, 1974.
- J. F. Lyotard: *La fenomenolog3a*, trad. A. Aisenso, Paid3s, Barcelona, 1989, pp. 9;57.
- Koj3ve, Alexandre: *Introduction 3 la lecture de Hegel*, Gallimard, Paris, 1947. Traducció castellana d'Andr3s Alonso: *Introducci3n a la lectura de Hegel*, Trotta, Madrid, 2013.
- Marx, K.: *3konomisch-philosophische Manuskripte* (1844). Traducció catalana de Gerard Vilar: *Manuscrits econ3mico-filos3fics*, Edicions 62, Barcelona, 1991.
- M3rkus, Gy3rgy: *Marxismo y Antropolog3a*, Grijalbo, Barcelona.
- Nietzsche, F.: *Also sprach Zarathustra* (1883;1885). Traducció castellana de Jos3e Rafael Hern3ndez: *As3 habl3 Zarathustra*, Gredos, Madrid 2009. Traducció catalana de Manuel Carbonell: *Aix3 parl3 Zarathustra*, Quaderns Crema, Barcelona 2007.
- Nietzsche, F.: *Die fr3hliche Wissenschaft* (1882). Traducció castellana de Germ3n Cano: *La ciencia jovial*, Gredos, Madrid 2009. Traducció catalana de Joan Leita: *La gaia ci3ncia*, Laia, Barcelona 1984.
- Nietzsche, F.: *3ber Wahrheit und L3ge im 3u3ermoralischen Sinne* (1873). Traducció castellana de Joan Baptista Llinares: *Sobre verdad y mentira en sentido extramoral*, Gredos, Madrid 2009. Traducció catalana de Juan Jos3e Ruiz, Joan Baptista Llinares i Vicent Berenguer: *Sobre veritat i mentida en sentit extramoral*, Di3logo, Val3ncia 2006.
- Rossi, Mauro: *La g3nesis del materialismo hist3rico*. A. Corazon, Madrid 1971.
- Teruel, P. J.: *Edith Stein y el problema de la Konstitution*, Di3logo filos3fico 58 (2004) 79;96.
- Valls Plana, Ram3n: *Del yo al nosotros. Lectura de la Fenomenolog3a del Esp3ritu de Hegel*. PPU, Barcelona 1994.
- von Cieszkowski, A.: *Proleg3menos a la historiosof3a*, (trad. J. Franco), Salamanca: Ediciones Universidad, 2002.
- Wilhelm Szilasi: *Introducci3n a la fenomenolog3a de Husserl*, Amorrortu, Madrid, 2003.